

Reģionu komitejas atzinums “Jaunatne kustībā”

(2011/C 104/06)

REĢIONU KOMITEJA

- atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas pamatiniciatīvu “Jaunatne kustībā” — tālejošu stratēģisku iniciatīvu, kuras mērķis ir uzlabot Eiropas jauniešu mobilitāti, izglītību un profesionālo integrāciju. Eiropas Komisija pirmo reizi ir izstrādājusi rīcības plānu, kurā ietverts gan jauniešu izglītības, gan nodarbinātības aspekts;
- norāda, ka izglītībai vajadzētu būt jauniešu mobilitātes centrālajam aspektam;
- vēlētos uzsvērt ciešo saikni starp sliktām sekmēm skolā un nelabvēlīgākiem sociālekonomiskajiem apstākļiem; tie ir galvenie aspekti, kas raksturo daudzus jauniešus, kuri nav nodarbināti un arī neapmeklē izglītības vai arodapmācības iestādes. Šādas situācijas novēršana ir visas Eiropas vietējo un reģionālo pašvaldību uzdevums, kam jābūt minētās iniciatīvas prioritātei;
- atbalsta Eiropas Sociālā fonda līdzekļu elastīgu izmantošanu dalībvalstīs un teritoriālajās pašvaldībās, lai palīdzētu jauniešiem, it īpaši saistībā ar stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu īstenošanu;
- izvērtējot visas izglītības mobilitātes programmas, lai 2011. gadā iesniegtu tiesību aktu priekšlikumus un pieņemtu jaunu finanšu shēmu laikposmam pēc 2013. gada, ir svarīgi ņemt vērā vietējo un reģionālo pašvaldību būtisko ieguldījumu jauniešu mācību mobilitātes sekmēšanā, kā norādīts RK atzinumā par Zaļo grāmatu “Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana”.

Ziņotājs:	<i>Marc Schaefer</i> kgs (LU/PSE), Vjandenas pašvaldības padomes loceklis
Atsauces dokuments:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jaunatne kustībā”: iniciatīva jauniešu potenciāla izmantošanai, lai Eiropas Savienībā panāktu gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi ”
	COM(2010) 477 galīgā redakcija

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

Vispārīgas piezīmes

1. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas pamatiniciatīvu “Jaunatne kustībā” — tālejošu stratēģisku iniciatīvu, kuras mērķis ir uzlabot Eiropas jauniešu mobilitāti, izglītību un profesionālo integrāciju. Eiropas Komisija pirmo reizi ir izstrādājusi rīcības plānu, kurā ietverts gan jauniešu izglītības, gan nodarbinātības aspekts;

2. pilnībā atbalsta mērķi uzlabot jauniešu zināšanas, prasmes un pieredzi, lai sekmētu jauniešu iekļaušanos darba tirgū un lai viņi varētu pilnībā izmantot savu potenciālu, tādējādi palīdzot sasniegt stratēģijā “Eiropa 2020” izvirzītos mērķus; norāda arī, ka izglītības uzdevums ir ne tikai uzlabot spēju iekļauties darba tirgū; tās nozīmei jābūt plašākai — veicināt personības vispusīgu attīstību;

3. pauž nožēlu, ka Eiropas Komisija, izstrādājot un īstenojot pasākumus mobilitātes veicināšanai, nav pietiekami ņēmusi vērā vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmi, kaut arī tās ir tuvākais un atbilstošākais līmenis, lai sekmētu mobilitātes pieejamību; tas attiecas arī uz jauniešiem paredzēto programmu izstrādi un ieviešanu — tieši pašvaldības, būdamas iedzīvotājiem vistuvākais pārvaldes līmenis, vislabāk pārzina jauniešu reālo situāciju;

4. norāda, ka iniciatīvā paredzētajiem pasākumiem būtu jābūt pieejamiem pēc iespējas lielākam skaitam jauniešu neatkarīgi no viņu individuālās situācijas, materiālā stāvokļa vai izcelsmes vietas teritoriālās atrašanās, jo diemžēl daļai jauniešu, piemēram, tiem, kuru izcelsmes vietas ir attālie vai salu reģioni, nav tādas pašas iespējas kā pārējiem jauniešiem; tomēr uzsver arī, ka pasākumu mērķis ir tikai radīt mobilitātes iespējas, izvēli atstājot pašu jauniešu ziņā;

5. norāda, ka izglītības iegūšanas procesa mērķim jābūt palīdzēt jauniešiem apgūt, pilnveidot un atjaunināt ne tikai profesionālās prasmes, bet arī zināšanas, kas viņiem dos iespēju kļūt par aktīviem pilsoņiem; norāda arī, ka viens no svarīgākajiem izglītības iestāžu uzdevumiem ir jauniešu radošuma un inovācijas potenciāla veicināšana, kā arī apstākļu radīšana jauniešu intelektuālajai un sociālajai attīstībai. Visas minētās jomas ir

būtiski faktori jauniešu patstāvīguma veidošanai un sociālajai integrācijai, un tajās jāīsteno pasākumi, kas ļautu jauniešiem saskaņot apmācības, studijas vai darbu ar ģimenes dzīvi;

6. atzīmē, ka, ņemot vērā pašreizējo ekonomisko situāciju, vajadzētu mudināt jauniešus pabeigt izglītību vai iegūt papildu apmācību, kas nodrošinātu tādu prasmju apguvi, kuras uzlabotu viņu iespējas iesaistīties darba tirgū;

7. uzsver to, cik svarīgi ir neformālās izglītības ceļā apgūt dzīvei nepieciešamās iemaņas, kā paredzēts programmā “Jaunatne kustībā”, un aicina šo ievirzi turpināt arī pēc 2013. gada, jo minētās prasmes papildina akadēmisko izglītību un būtiski palielina jauniešu mobilitāti un nodarbinātības iespējas darba tirgū;

8. uzsver savu apņemšanos veicināt mobilitāti gan izglītības, gan profesionālajā jomā, jo mobilitāte kā personīgās un profesionālās izaugsmes faktors sekmē Eiropas identitātes stiprināšanu un līdz ar to — ES ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju;

9. mudina pagarināt mobilitāti veicinošo izglītības programmu termiņu pēc 2013. gada un aicina Komisiju, Padomi un Eiropas Parlamentu atvēlēt lielāku finansējumu turpmāko pamatprogrammu izstrādei;

10. uzsver, ka iniciatīvas “Jaunatne kustībā” mērķus varēs sasniegt vienīgi partnerībā ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kā arī citām organizācijām un apvienībām, kuru darbība saistīta ar jaunatni;

Iniciatīvas saistībā ar mobilitāti

11. norāda, ka izglītībai vajadzētu būt jauniešu mobilitātes centrālajam aspektam. Tādēļ Eiropas Komisijai, nepārkāpjot Līguma noteikumus par kompetenču sadalījumu, ir jāplāno atbalsta pasākumi, lai nodrošinātu piekļuvi informācijai par mobilitātes iespējām, uzlabotu izglītības kvalitāti un aizsargātu ikviena cilvēka tiesības uz izglītību; šajā sakarā vajadzētu arī aktīvāk veicināt tādas mobilitātes pasākumus kā vidusskolnieku apmaiņas programmas vai ar jauniešu un studentu mobilitātes programmām saistīto organizāciju tīklu veidošana;

12. norāda, ka mobilitātes iespējas ir ierobežotas tiem jauniešiem, kuri neiegūst augstāko izglītību vai nāk no sociāli nelabvēlīgas vides, kā arī tiem, kuriem nav vienlīdzīgu mobilitātes iespēju savas dzīvesvietas ģeogrāfiskās atrašanās dēļ; atgādina, ka ES pienākums ir garantēt, lai minētās programmas būtu vienlīdz pieejamas visiem jauniešiem, tāpēc iesaka atbalstīt reģionus ar īpašiem ģeogrāfiskajiem apstākļiem, piemēram, attālākos vai salu reģionus, kuros attāluma vai ģeogrāfiskās izolētības dēļ mobilitātes politikas īstenošana ir apgrūtināta. Ir jāīsteno uz brīvprātības principu balstīti pasākumi, lai arī šie iedzīvotāji varētu pilnībā izmantot Eiropas mobilitātes programmas. Tas attiecas galvenokārt uz saziņas pasākumiem, kas paredzēti dažādām mērķauditorijas grupām, kā arī uz atbilstīgu finansiālu atbalstu, lai finanšu līdzekļi nebūtu šķērslis mobilitātei;

13. kā norādīts Reģionu komitejas atzinumā par Zaļo grāmatu "Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana" ⁽¹⁾, ir jāuzsver vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmīgais ieguldījums mācību mobilitātes sekmēšanā. Šis ieguldījums atspoguļojas informācijas, padomu sniegšanas un izpratnes veidošanas līmenī, kā arī — vairumā gadījumu —, īstenojot pasākumus kvalitātes un finansējuma nodrošināšanai;

14. norāda, ka daudzos gadījumos tieši nelieli mobilitātes projekti dod vislielāko labumu un veicina eiropeisku domāšanu, tādējādi sekmējot aktīvu Eiropas pilsoniskumu un demokrātiju;

15. atbalsta Eiropas Komisijas centienus sniegt jauniešiem plašāku informāciju, arī par sociālās apdrošināšanas koordinēšanas vienkāršotajām procedūrām, kurās jāņem vērā jaunās mobilitātes iespējas;

16. uzsver, ka jaunās paaudzes struktūrfondos jāņem vērā studentu mājokļu jautājums;

17. uzsver, ka debates, kas uzsāktas par Eiropas Komisijas Zaļo grāmatu par pensiju sistēmām, ⁽²⁾ ir cieši saistītas ar Eiropas jauniešu mobilitāti, lai nodrošinātu vajadzībām piemērotākas un ilgtspējīgākas pensijas. Šajā aspektā ir svarīgi nodrošināt gados jauniem darba ņēmējiem darba vietas un pietiekamu nodarbinātības periodu, lai viņi varētu iegūt tiesības uz pensiju;

Vispārējās un augstākās izglītības politika

18. atbalsta stratēģijā "Eiropa 2020" iekļauto mērķi — panākt, lai vismaz 40 % jauniešu iegūtu augstāko izglītību, tomēr norāda, ka priekšnoteikums šā mērķa īstenošanai ir demokrātiskāka piekļuve augstskolām, lai tās būtu pieejamas

iespējami lielākam skaitam jauniešu; turklāt ES un dalībvalstu līmenī arī turpmāk un aktīvāk jāīsteno pasākumi, lai labāk saskaņotu prasmes un darbavietas, veidojot arī sinerģiju abu pamatiniciatīvu — "Jaunatne kustībā" un "Jaunu prasmju un darbavietu programma" — īstenošanai;

19. tāpēc norāda, ka augstskolu ienākumu avotu dažādošana nedrīkst būt saistīta vienīgi ar iespējamu mācību maksas paaugstināšanu, jo tādējādi tiktu apdraudēta izglītības pieejamība;

20. pieņem zināšanai Eiropas Komisijas priekšlikumu sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku izstrādāt Eiropas aizdevumu sistēmu studentiem, kura papildinātu dalībvalstīs esošās sistēmas; stingri norāda, ka šādi aizdevumi nedrīkst būt par iemeslu, lai komercializētu piekļuvi mobilitātei;

21. atbalsta Eiropas Komisijas iniciatīvu izstrādāt starptautisku augstskolu reitinga sistēmu. Vērtēšanas kritērijos cita starpā būtu jāņem vērā mācību kvalitāte, inovācija, reģionālā un vietējā līmeņa iesaistīšanās, internacionalizācija, studentu sociālās un ģeogrāfiskās izcelsmes daudzveidība un dzimumu līdzsvars, kā arī studentu apmierinātības līmenis;

22. atbalsta Eiropas Komisijas vēlmi piedāvāt jaunajiem pētniekiem izdevīgus darba apstākļus. Tas panākams, veidojot sinerģiju starp reģionālā un Eiropas līmeņa finansējumu, lai jauniešiem, kas to vēlas, dotu iespēju finansēt savas disertācijas;

23. izprot, ka viens no augstākās izglītības mērķiem ir studentu piemērotība darba tirgum, tomēr norāda, ka augstākajai izglītībai ir jāstimulē studentu radošums un inovācijas potenciāls, kā arī jāsekmē intelektuālā un sociālā izaugsme;

Jauniešu profesionālā integrācija

24. vēlētos uzsvērt ciešo saikni starp sliktām sekmēm skolā un nelabvēlīgākiem sociālekonomiskajiem apstākļiem; tie ir galvenie aspekti, kas raksturo daudzus jauniešus, kuri nav nodarbināti un arī neapmeklē izglītības vai arodapmācības iestādes. Šādas situācijas novēršana ir visas Eiropas vietējo un reģionālo pašvaldību uzdevums, kam jābūt šīs iniciatīvas prioritātei;

25. atbalsta Eiropas Komisijas apņemšanos nodrošināt atbilstošu sociālās aizsardzības sistēmu visiem jauniešiem. Nevienam jauniešim neatkarīgi no viņa nodarbinātības statusa nedrīkst liegt sociālo aizsardzību;

⁽¹⁾ Reģionu komitejas atzinums par tematu "Zaļā grāmata "Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana"", CdR 246/2009.

⁽²⁾ Zaļā grāmata "Ceļā uz atbilstīgām, noturīgām un drošām Eiropas pensiju sistēmām", COM(2010) 365 galīgā redakcija.

26. iesaka Eiropas Komisijai izveidot tiešsaistes portālu, lai vietējā un reģionālajā līmenī varētu apmainīties ar paraugprakses piemēriem par jauniešu integrāciju darba tirgū;

27. secina, ka Eiropas Savienībai kopā ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām (jo tās vislabāk var apzināt grūtībās nonākušos jauniešus un veikt attiecīgus pasākumus) ir jāizstrādā mehānismi, kas ļautu sistemātiski uzraudzīt to jauniešu situāciju, kuri nav nodarbināti un neapmeklē izglītības vai apmācības iestādes;

28. atbalsta Eiropas Komisijas ierosinājumu mudināt dalībvalstis veidot "jaunatnes garantiju sistēmu", lai visiem jauniešiem četru mēnešu laikā pēc skolas pabeigšanas tiktu piedāvāta darba vieta, arodapmācība vai akadēmiskā izglītība, ņemot vērā katra jaunieša individuālo ievirzi;

29. atbalsta Eiropas Komisijas ieceri izstrādāt kvalitatīvu stažēšanās/prakses pamatsistēmu, kas var būt noteicošais faktors jauniešu profesionālajai integrācijai. Jādara viss iespējams, lai izskaustu neapmaksātas vai mazapmaksātas prakses vietas. Minētajā pamatsistēmā jāparedz atalgojums un sociālā aizsardzība, kas nodrošina praktikantu/stažieru sociālo integrāciju, kā arī jānosaka gan jauniešu, gan to uzņēmumu, kuros viņi stažējas, tiesības un pienākumi;

30. norāda, ka Eiropas Brīvprātīgā darba gadā (2011. gadā) būs iespēja a) demonstrēt jauniešiem brīvprātīgas darbības vērtību kā vienu no tās pozitīviem aspektiem, kas var palīdzēt attīstīt viņu profesionālo karjeru, un b) novērst šķēršļus, kas traucē veikt brīvprātīgu darbu, un nodrošināt piemērotu tiesisko ietvaru, lai aizsargātu brīvprātīgo tiesības;

31. apšaubā, vai būs efektīvs Eiropas Komisijas ierosinājums ieviest vienotus beztermiņa darba līgumus, un lūdz precizēt pārbaudes laika ilgumu un jauniešu atalgojuma minimālo apmēru. Šāda veida līgumi, kuru pozitīvā ietekme uz jauniešu profesionālo integrāciju nav pietiekami pārliecinoša, drīzāk var kavēt viņu iekļaušanos darba dzīvē un radīt divu līmeņu darba tirgu;

32. atbalsta Eiropas Komisijas iniciatīvu "Tava pirmā EURES darbavieta" izmēģinājuma projekta veidā, lai palīdzētu jauniešiem atrast darbu kādā no ES 27 dalībvalstīm. Šajā iniciatīvā būtu jāiesaista apvienības, kas palīdz jauniešiem iesaistīties darbā, un vietējās un reģionālās pašvaldības;

33. atzinīgi vērtē augsta līmeņa ekspertu grupas izveidi analfabētisma apkarošanai, kas noteikta par vienu no prioritārajām darbībām. Šajā grupā paredzēts iesaistīt vietējā un reģionālā

līmeņa speciālistus, kuriem ir praktiska darba pieredze. Kā jau norādīts Reģionu komitejas pašiniciatīvas atzinumā par analfabētismu (3), būtiska nozīme ir paraugprakses apmaiņai Eiropas mērogā, īpaši starp vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kuras ir izstrādājušas stratēģijas šīs problēmas novēršanai;

Eiropas finansējuma izmantošana

34. atbalsta Eiropas Sociālā fonda līdzekļu elastīgu izmantošanu dalībvalstīs un teritoriālajās pašvaldībās, lai palīdzētu jauniešiem, it īpaši saistībā ar stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu īstenošanu. Maksimāli jāizmanto šā fonda potenciāls un jāveido izpratne par tā sniegtajām iespējām; lai izpildītu iniciatīvā paredzētos mērķus, arī turpmāk paralēli būtu jāizmanto arī citas Eiropas atbalsta programmas, kuras paredzētas ne tikai nodarbinātības veicināšanai (piemēram, mūžizglītības programma), jo izglītības uzdevums ir daudz plašāks nekā tikai uzlabot spēju iekļauties darba tirgū;

35. secina, ka Eiropas līmenī izstrādātas vairākas programmas jauniešu mobilitātes veicināšanai (mūžizglītības programma, *Erasmus Mundus*, "Jaunatne kustībā", "Eiropa pilsoņiem"). Šo programmu mērķauditoriju varētu paplašināt, iekļaujot tajā skolotājus, audzinātājus un sociālās jomas darbiniekus, kuri bieži vien ir jauniešu mobilitātes virzītājspēks;

36. izvērtējot visas izglītības mobilitātes programmas, lai 2011. gadā iesniegtu tiesību aktu priekšlikumus un pieņemtu jaunu finanšu shēmu laikposmam pēc 2013. gada, ir svarīgi ņemt vērā vietējo un reģionālo pašvaldību būtisko ieguldījumu jauniešu mācību mobilitātes veicināšanā, kā norādīts RK atzinumā par Zaļo grāmatu "Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana". Pašvaldības ļoti bieži veic informācijas izplatīšanas un padomdevējas funkcijas un veicina izpratni par mobilitātes iespējām. Tās piešķir arī nozīmīgu daļu līdzekļu. Jāsamazina arī programmu administratīvās formalitātes;

Rīcībasprogrammas simboliskās iniciatīvas un ar to saistītā komunikācija

37. atbalsta kartes "Jaunatne kustībā" izveidi. Šāds simbolisks pasākums var popularizēt iniciatīvu kopumā un stiprināt piederības izjūtu Eiropas Savienībai. Taču kartei jābūt ar reālām priekšrocībām un tā nedrīkst konkurēt ar jau esošajām kartēm (piemēram, starptautisko studentu identitātes karti (*ISIC*) vai Eiropas Jaunatnes karti, ko izveidojusi Eiropas Jaunatnes kartes apvienība (*EYCA*) un ko var izmantot kā atbalstu). Lai sekmētu jauniešu mobilitāti, minētā karte varētu nodrošināt būtiskas atlaides jauniešu ceļojumiem un izmitināšanai Eiropas Savienības teritorijā;

(3) Reģionu komitejas atzinums "Funkcionālā analfabētisma izskausana. Pārdomāt tālejošu Eiropas stratēģiju atstumtības novēršanai un personiskās izaugsmes veicināšanai", *CdR 193/2009*.

38. uzsver, ka Eiropas kvalifikāciju apliecībā jāiekļauj dažādas esošās iniciatīvas, piemēram, *Europass* (dzīvesgājums ES formātā). Iniciatīvu sadrumstalotība ir pretrunā mērķim veicināt mobilitāti, vienkāršojot prasmju atzišanu starp dalībvalstīm.

Briselē, 2011. gada 27. janvārī

Reģionu komitejas
priekšsēdētāja
Mercedes BRESSO
